

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quæstiones Canonicae De Decimis

Friderich, Melchior

Ingolstadii, 17010 [i.e. 1710]

Quæstio IX. Privilegium non solvendi Decimas quomodo amittatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61677)

QUÆSTIO IX.

Privilegium non solvendi decimas quomodo amittatur?

SUMMARIUM.

240. Cessat Privilegium prædij, si hoc alienatur à privilegiato in non privilegiatum. Quod alienato substituitur, sit privilegiatum.
241. Cessat exemptio, si inde enormis læsio alteri nascatur.
242. Ut cesset, necesse est hanc læsionem intervenire.
243. Non est ista metienda à multitudine Conventuum Regularium, sed à paupertate Parochiarum.
244. Declaratur, quando circa eam opus sit decisione Judicis.
245. Amittitur exemptio per non usum.
246. Si per hunc decimator contra privilegiatum præscribit.
247. 248. Solutio oppositorum.
249. 250. Ad præscribendum contra exemptam Ecclesiam requiruntur 40. anni: contra privatos tempus ordinarium.
251. Exemptio concessa sine mentione pacti contrarij invalida est.
252. Tollitur per subsequens pactum de solvendo.

240 **A**n tequam tradamus modos, quibus hoc privilegium extinguitur, præmittendum est, si Religiosi vel alij privilegiati sua prædia immunita alienent in non privilegiatos, cessare privilegium, quamvis reale. Ratio patet: quia privilegium etiam reale semper personam respicit, cum sola persona capax sit favoris & beneficij per privilegium concessi. Eo ipso igitur, quod prædium favore Religiosi Ordinis vel alterius Communitatis exemptum, transit ad alium possessorem, qui par privilegium non habet, desinit esse exemptum; cum totus ille favor sit Religioni

factus, non item in commodum aliorum, qui simile privilegium non habent. Neque Communitas, cui favor concessus est, illum pro arbitrio in alios transferre potest, nisi id specialiter concessum ipsi sit. Si tamen privilegiatus prædium alio permutet, aut vendat, ut pretio inde redacto aliud emat, illud priori substitutum ac privilegiato acquisitum, exemptum erit, uti exemptum erat prius. Quod verum est, uti benè observat Suar. c. 20. etiamsi privilegium non sit datum pro bonis post ejus concessionem acquirendis, sed solum pro illis, quæ privilegiatus tempore concessi

○

cessi

cessi favoris possidebat: quia prædium priori substitutum non est simpliciter acquisitum de novo, sed alteri solum subrogatum, ac idcirco sortitur naturam & conditionem illius, cui substituitur. Ratio ulterior est, quia restrictio privilegij ad prædia tempore concessionis possessa, odiosa est, & sic explicanda de acquisitione omnino nova, qualis non est, si prædia non multiplicentur, sed priori tantum substituitur aliud: cum *c. 34. h. t.* immunitas à decimis quibusdam Religiosis concessa, restringatur ad prædia jam possessa, & negetur *de terris alienis & amodo acquirendis* solum idem, *ne occasione privilegiorum Ecclesia ulterius prægraventur*: at istæ non prægravantur, saltem non notabiliter, si prioribus prædijs tempore concessi favoris jam possessis, alia substituuntur; sic enim non ditescit privilegiatus cum præjudicio aliorum, sed solum censetur retinere id, quod antè habuit, & pro quo accepit privilegium.

241

Affert. I. Privilegium non solvendi decimas cessat, si ex illa enormis læsio ac gravamen nascatur Ecclesijs, vel alijs, quibus jus decimandi competit vel Jure communi, vel speciali titulo, v. g. privilegij, aut præscriptionis. Patet ex *c. 9. h. t.* & tradunt ibi Panorm. Joann. Andr. aliique omnes, Ratio quoque patet: quia non est mens concedentis cum magno dispendio il-

lorum, quibus jus quæsitum est, cuiquam conferre privilegium: foret enim ejusmodi concessio injusta. Hinc invalida est concessio, si cedat in enormem læsionem. Solum igitur dubitatur, quandonam læsio censeatur esse gravis seu enormis? Secundò, an mox ipso facto extinguatur privilegium, si læsio inde oriatur; an verò opus sit sententiâ Judicis saltem declaratoriâ læsionis & extincti privilegij?

Primum dubium tollit Pignatelli *tom. 8. consult. 8. n. 22.* dum ait, nullâ amplius discussione opus esse, graviter an modicè privilegia lædant: cum S. Congregatio censuerit à Regularibus non obstantibus, quæ produserant privilegij, *solvendæ esse Parochis, & alijs Beneficiatis Regni Polonia decimas, quæ solvebantur à laicis, priusquam bona in ipsorum Regularium proprietatem fuerint translata.* Verùm ex una alterave decisione inter certas personas, & certis in circumstantijs facta perperam inferitur universalis conclusio, Regulares à decimis, quas laici antè solverant, non esse immunes. Fatetur ipse *n. 23.* S. Congregationem nihil de novo constituisse, sed tantum declarasse dispositiones Apostolicas, & privilegia. Cum igitur privilegia sint clara, & comprehendant omnes decimas, ut patet ex dictis *n. 229.* non universim illa declaratio facta est (sic enim non fuisset declaratio sed nova

nova constitutio & privilegiorum abrogatio) sed solum in illa controversia Polonica, & speciali casu facta est, haud dubie, quia Parochia, cum quibus litigabant Regulares, enormem se laesionem pati ostendebant, vel quod ibi privilegia contrario usu sublata, aut recepta nunquam fuerant &c. Unde neque obest Breve Innocentij X. quod producit n. 21. illo enim non fit aliqua decisio generalis adversus Regulares, sed solum confirmatur illa S. Congregationis declaratio.

148 Addit idem Auctor n. 12. laesionem metiendam non esse a paupertate Parochialium Ecclesiarum, quibus per Regularium privilegia decimae decedunt, sed a multiplicatione Conventuum & Collegiorum, & ex acquisitione, quibus valde divites facti sunt quidam Regulares. Censet igitur, eo ipso cessare privilegia, si bona multiplicent, & divites fiant. Probat ex *cit. c. 9.* ubi Pontifex quibusdam Religiosis privilegiatis mandat compositionem cum decimatoribus, ob causam ibi adjunctam: *nam quando Romana Ecclesia Ordini vestro privilegia de decimis dederat, uti erant rara Abbatia vestri Ordinis, quod exinde nulli poterat de jure scandalum suboriri: sed nunc in tantum augmentata sunt, ac possessionibus ditata, quod multi Viri Ecclesiastici de vobis apud nos querelam saepe proponunt.* Unde cum habeamus, inquit Pignatelli,

textum rotundissimum, non tenemur recurrere ad glossas & interpretationes Doctorum. Verum hanc rotunditatem textus nemo Interpretum praeter ipsum (nisi forte Malderus) vidit, estque haec *enormis laesionis* explicatio nova & antea inaudita. Longe aliter hanc laesionem exponit Alexand. IV. *c. 2. §. 2. h. t. in 6.* dum ait: *ubi autem per hujusmodi concessionem decimarum parochiales Ecclesias adeo gravari contingit, quod earum Rectores de ipsarum redditibus congrue sustentari, & commode Fura Episcopalia exhibere non possunt: provideatur per locorum Ordinarios, & ordinetur taliter, quod iisdem Rectoribus tantum de illarum relinquatur proventibus, quod exinde competentem sustentationem habere & Episcopalia Fura solvere valeant, aliaque onera debita supportare.* Igitur tunc solum est laesio gravis, cessantque exemptiones, quando Ecclesiarum Rectores, quibus alias decimae deberentur, non possunt sine illis congrue se sustentare. Quae decisio cum sit posterior illa Alexandri III. *cit. c. 9.* eandem declarat, ostenditque non esse metiendam laesionem ex divitijs exemptorum Regularium, sed ex gravamine Parochialium Ecclesiarum, quae alias congruam sustentationem non haberent. Ita quoque explicatur gravis laesio *c. 21. de Privil. & c. de Censib.*

244 De altero dubio, an videl. in casu enormis læsionis amittatur privilegium ipso jure, an verò necessaria sit declaratio vel revocatio Superioris, fusè agunt Panorm. *in cit. c. 9. c. 16. de Cler. non resid. n. 8. c. 21. de V. S.* Joan. Andr. & Felin. *in c. 8. de Constitur. Ego cum Suar. c. 20. n. 1. & 2. Palao pum. 13. n. 1. & 2. Pellizar. Man. Regul. tr. 8. c. 7. sect. 5. q. 12. Gonzalez in cit. c. 9. h. t. Pirrhing h. t. n. 73. & 74. breviter sic statuo. I. Si manifesta est enormis læsio, & de ea constet exempto, non potest suo privilegio uti, & utendo justitiam lædet. Ita cit. DD. cum Glossa *in c. 15. 25. q. 2.* Panorm. ac alijs. Ratio patet: quia voluntas concedentis ad hunc casum læsionis se non extendit, inestque privilegio semper tacita hæc conditio, *si & quamdiu Ecclesia inde graviter non læditur.**

II. Etiam si gravis læsio sit manifesta, non poterit tamen ordinarius decimator propria auctoritate exemptum cogere ad solvendas decimas, sed necessaria est Judicis sententia: quia jus sibi ipse dicere non potest, quamdiu adiri potest Judex competens, ut manifestum est. Non poterit tamen Judex SS. Pontifice inferior privilegium moderari: cum enim tunc omninò nullum sit, nequit ab inferiore, utpote potestatem conferendi privilegij non habente, vel totum vel quoad partem restaurari.

III. Si enormitas læsionis mani-

ifesta non est, ac idcirco necessarium arbitrium, adeundus est SS. Pontifex, ut decernat, an privilegium eo casu locum habeat: nam solus ille, qui privilegium concessit, de vi ejusdem cognoscere potest. *c. 12. de Judic. l. 191. ff. de R. J. l. 43. ff. de vulg. & pup. subst.* Manifestum porrò est illud, quod Gonzal. *l. c.* sumè notandum esse dicit, SS. Pontificem, etsi judicet læsionè esse enormem, nihilominus non teneri, privilegiù omninò tollere, sed posse illud moderari, ita ut magnum gravamen non inferat; cum potuerit initio illud sic temperatum licitè, & validè concedere.

IV. Si non est manifesta læsio enormis, sed dubia, inire compositionem cum decimatore potest exemptus. Patet ex *cit. c. 8. & 9. h. t.* Difficile verò est, quod insinuat Suar. *l. c. n. 2.* posse compositionem fieri, tamen si læsio manifesta sit, dum ait, illam maxime locum habere, quando enormitas læsionis manifesta non est. Hæc enim si manifesta est, certum est jus decimatoris: compositio verò locum non habet, nisi quando justitiantium est dubium. Verùm dici potest, adhuc locum esse compositioni: quia potest SS. Pontifex etiam in casu enormis læsionis moderari privilegium, ut modò diximus, & ita restringere, ut graviter non lædat: poterit igitur, quia moderatio est dubia & incerti eventus, compositio tanquam de re con-

controversa fieri. Patet ex *cit. c. Dilecti s. b. t.* ubi cum Pontifex dixisset, decimatores enormiter gravari ob prædia à privilegiatis conducta, & decimas inde non solutas, addit: *Mandamus, quatenus de prædijs, qua conductistis in Parochijs suis, de quibus consueverunt (decimatores) decimas percipere, plenarie solvatis eisdem, vel cum ipsis amabiliter componatis.*

245 Assert. II. Privilegium non solvendi decimas amittitur per non usum, seu per solutionem decimarum. *c. 6. & 15. de Privil.* Quot actus solutionis requirantur, ut amittatur, controversum est. Sufficere unicum videtur constare ex *c. 8. de Constitut.* ubi statutum cujusdam Ecclesiæ Tullensis de non eligendo Primicerio, quamvis auctoritate Sedis Apost. confirmatum, dicitur cessasse, si Canonici illius Ecclesiæ contraverint, aliquem in Primicerium eligendo. Unde inferunt communiter DD. cum Glossa *ibi*, privilegium negativum, quale est immunitatis à præstandis decimis, tributis &c. cessare per unicam contraventionem seu actum ipsi contrarium, si contra privilegium operantes ei renunciare possint.

246 Verum dicendum est, non cessare hoc privilegiu per solutionem decimarum semel factam. Patet assertio ex communi doctrina de Privilegijs in communi, quam late firmant Greg. Lopez *lib. 42. tit. 18.*

p. 3. Suar. de LL. c. 35. n. 10, Salas eod. tract. sect. 13. n. 66. Basil. Pont. lib. 8. c. 18. §. 3. n. 27. Layman. l. c. n. 11. Palao tr. 3. disp. 4. pun. 19. n. 3. Bonacina disp. 1. q. 3. pun. 8. §. 6. n. 12. nim. privilegia, quæ in aliorum gravamen cedunt, & tractum habent successivum, eò quòd dentur ad plures actus, non amitti etiam pluribus actibus, nisi ex parte illorum, qui gravati sunt, detur præscriptio. Quæ doctrina clarè deducitur ex *cit. c. 6. & 15. de Privil. l. 2. ff. de Privil. Veteran. l. 12. C. de excusat. tutor. l. 1. & 2. C. de ijs, qui mun. sponte suscip.* Ratio est, quia hujusmodi actus non sunt contrarij toti privilegio, cum non sint contrarij omnibus actibus, ad quos privilegium se extendit. Igitur per actum contrarium immunitas solum perditur quoad ipsum, nim. ut repetere exemptus non possit, quod contra suam immunitatem solvit, ut tenet communis DD. & patet ex *c. 3. de his, qua fiunt à maj. & c. 20. de off. Deleg.* Jam verò immunitas à decimis est privilegium successivum: non ergo amittitur, nisi per præscriptionem partis gravatæ.

Dices: Potest præscribi per unicum actum, ergo decimator contra exemptum præscribit, etiam si hic tantum semel decimas solverit. Respondetur, antecedens tunc solum esse verum, quando actus ille est continuatus, & non retractatur. v. g. si quis passus est se eligi

ad munus publicum, à quo erat immunis, aut passus est, electionem fieri absque suo suffragio, ad quod jus habebat, aut gabellam vel semel solvit, & post hunc actum suâ immunitate tempore ad præscribendum sufficienti usus non est, quia non erat occasio utendi. Contrarium dicendum est, si gabellam vel decimas semel aut iterum solvit, postea tamen intra tempus ad præscriptionem requisitum suâ immunitate usus est non solvendo, ut explicant Suar. *de LL. c. 35. n. 20.* & Palao *tr. 3. disp. 4. p. 19. n. 8.*

248 Ad casum *c. 8. de Constit. n. 245.* adductum, Responderetur, concessum fuisse illi Capitulo, ut Primiceriatûs dignitatem extingueret: quæ concessio unico actu extinctionis complebatur; unde si Capitulares postea Primicerium sponte elegerunt, adeoque dignitatem illam, quæ suapte natura perpetua est, resuscitârunt, censendi erant unico illo actu penitus renuntiâsse indulto Pontificio. Quidquid sit de alijs privilegijs, certum est ex *cit. c. 6. & 15. de Privil.* immunitatem à decimis non amitti, nisi exemptus eas solvat toto tempore ad præscribendum requisito.

249 Quæstio restat, quantum tempus requiratur ad præscribendum huic privilegio. Pugnare hîc inter se videntur *cit. c. 6. & c. 15.* nam *c. 6.* dicitur, debere exemptos Religiosos imposterum solvere decimas, si privilegio suo non usi per

annos 30. solverunt. *Atc. 15.* dicitur, debere eos posthac solvere, si per 40. annos solverunt. In priore ergo ad amissionem privilegij requiruntur anni solùm 30. in posteriore verò 40. tot videl. quot ad præscribendum contra Ecclesiam requiruntur juxta *c. 4. 6. & 8. de Prescript.* Varias hîc conciliationes moliantur tam Th. Th. quam Jurisperiti, præcipuè Garcias *de Nobilit. Gloss. 6. n. 35.* Barbola *de potest. Episc. alleg. 26. & in c. 6. de Privil. à n. 2.* Gonzal. *cod. n. 7.* Suar. *tit. c. 35. n. 21. & c. 20. de Decim. 4.* Multicum Panorm. & Glossa ajunt, illud prius requirens annos solùm 30. correctum esse per posterius. Alij dicunt, in posteriore solùm agi de facto, & decidi amissum fuisse privilegium, quia exempti solverant per annos 40. non verò negari, minus tempus sufficere. Alij, ut Barbola & Gonzal. dicunt, illa capitula loqui de diversis casibus. Mihi dixisse sufficiat, juxta communem DD. ad præscribendum contra Religiosos exemptos requiri annos 40. idque usu confirmatum esse, ut testatur Suar. *tit. c. 35. n. 21. in fine, & cit. c. 20. n. 4.*

Illud non placet, quod Barbola ²⁵⁰ tenet in *cit. c. 6. n. 7.* sufficere ad amissionem privilegij, etiam Ecclesijs concessi longum tempus seu decennium, eò quòd censeantur renuntiâsse, si intra hoc tempus illo usæ non sunt. Nam imprimis *cit. c. 6. & 15.* non pauciores, quàm

quàm 30. aut 40. anni requiruntur: non ergo sufficiunt 10. Secundo, si intra decennium perditur, tunc vel vi præscriptionis, vel solum ratione tacitæ renuntiationis? Non prius: quia contra Ecclesiam non præscribitur, nisi 40. annis, ut patet ex c. 4. 6. & 8. de Præscript. vel saltem in hoc particulari casu de decimis annis 30. juxta c. 6. de Privil. nullibi enim ad præscribendum contra Ecclesias minus tempus requiritur. Non posterius: partim quia in hoc privilegio non habet locum expressa renuntiationo (ut multi tenent) cum sit in favorem Ecclesiæ & Religionis concessum; & consequenter multò minus sufficit tacita renuntiationo, quam etsi facere possit totus Ordo Religiosus, non tamen privata domus, ac Prælati: partim quia si tacita & præsumpta renuntiationo absque præscriptione decimatoris sufficit, neque longo tempore seu decennio (quod tamen Barbosa requirit) opus erit, cum illa præsumi possit intra tempus longè minus & ex paucis actibus non interruptis. Neque ipsi favet communis opinio, quam adducit ex Gabriello tit. de Præscript. concl. 1. n. 3. illa enim solum dicit, quòd post decennium præsumatur intervenisse debita solemnitas in alienatione rerum Ecclesiæ. Qui casus, ut patet, nihil paritatis habet cum nostro. Hac de immunitate Religionis & in favorem Ecclesiæ concessa. Si conce-

ditur privata personæ, haud dubiè breviori tempore amittitur; partim quia contra hanc minore tempore præscribitur; partim quia non tantum expressè suo favori renuntiare potest, sed etiam tacitè, cum talis renuntiationo non sit contra, sed in favorem Ecclesiæ.

Assert. III. Privilegium non solvendi decimas cessat contrariâ partium conventionem, & pacto. Hunc modum tollendi privilegium assignant Alenis p. 3. g. 51. memb. 7. a. 2. Angel. Sylvest. aliique Summistæ V. Decima, & Canonistæ in c. 3. h. 2. Certum imprimis est, si pactum de solvendis decimis fuit anterius privilegio, & in hujus petitione facta non est mentio pacti, ejus concessionem, tanquam subreptitiè obtentam, esse invalidam, ut deciditur tit. c. 3. Etsi enim privilegium ita semper interpretandum sit, ut aliquid de novo confectat ultra id, quod jure proprio competit illi, cui conceditur, ut constat ex c. 30. de Privil. & c. 10. cod. in 6. c. 19. de Appell. l. 109. de Legat. 1. quando tamen jure speciali vel privilegij, vel compositionis aliquid alteri competit, non censetur Princeps cum ejus detrimento privilegium cuiquam concedere, nisi factâ juris illius speciali mentione, ut supra dixi. Imò, ut observant Gloss. in l. 12. & l. fin. ff. ad S. C. Trebell. ac alij, etiam si Princeps expressè dicat, se concedere etiam cum præjudicio tertij, intel-

ligi

ligi debet de præjudicio solum modico; unde si hoc sit magnum, privilegium etiam sic concessum erit invalidum, saltem quatenus infert magnum præjudicium.

252 Quando verò pactum vel compositio sequitur privilegium ritè & validè obtentum, dubium videri potest, an per illam tollatur immunitas, si hæc in favorem Religionis data sit, videl. alicui Ecclesiæ vel Ordini Religioso. Ratio dubitandi est: quia tunc illa conventio ex parte Religionis foret expressa privilegij renuntiatio, quæ juxta multos DD. ut paulò antè dixi, fieri non potest. Verùm dicendum est, tale pactum validè & licitè fieri posse, & quod consequens est, per illud tolli immunitatem. Ratio patet: quia non est pactum naturâ suâ malum; non enim est Simoniacum, eò quòd

ista immunitas non sit aliquid spirituale; nec, uti ponitur, pro illa tollenda aliquid spirituale datur, nec aliunde Juri Naturæ, vel Divino, ac Justitiæ repugnat. Neque est vetitum Jure humano; imò hoc in multis casibus hujusmodi compositionem suadet ac mandat, ut patet ex c. 8. & 9. h. t. Neque obstat ratio in contrarium allata de renuntiatione: non enim est renuntiatio absoluta & liberalis (quæ sola vetita est) sed justa conventio, & Religioni, vel ad vitanda scandala, querelas, lites, vel alio ex capite, utilis & conveniens. Hinc ad eam non videtur necessaria confirmatio SS. Pontificis, vel alterius, nisi illius, qui ordinariam potestatem habet ad similia pacta debito modo ac cum, præscripta solemnitate facienda, ut benè observat Suar. *est.*

l. 20. n. 5.

CAPUT III.

De Exemptis per Consuetudinem.

QUÆSTIO I.

An à decimis eximat consuetudo non solvendi?

SUMMARIUM.

253. *Quæstionis difficultas & opinionum varietas.*

254. *Opinio quorundam, nec personales nec reales decimas consuetudine abrogari posse.*

255. *Alia, tenens, posse personales, non verò reales.*

256. *Tertia, posse etiam reales, sed non totas.*

257.